

Ecologische beoordeling woningbouw Houkepoort te Sneek

A&W-rapport 2146

in opdracht van

Ecologische beoordeling woningbouw Houkepoort te Sneek

A&W-rapport 2146

O. Stoker
E. van der Heijden

Foto Voorplaat

Impressie van het plangebied, A&W

O. Stoker & E. van der Heijden 2015

Ecologische beoordeling woningbouw Houkepoort te Sneek. A&W-rapport 2146

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Opdrachtgever**Gemeente Súdwest Fryslân**

Postbus 10000

8600 HA Sneek

Telefoon 0515 48 90 00

Uitvoerder**Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv**

Postbus 32

9269 ZR Feanwâlden

Telefoon 0511 47 47 64

Fax 0511 47 27 40

info@altwym.nl

www.altwym.nl

© Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv. Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Projectnummer

2485hkm

Projectleider

E. van der Heijden

Status

Definitief (versie 3)

Autorisatie

Goedgekeurd

Paraaf

R. Strijkstra

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R. Strijkstra'.

Datum

7 september 2016

Kwaliteitscontrole

Roel Strijkstra

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Situatieschets en plannen	3
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Plannen	3
3	Beschermde natuurwaarden	4
3.1	Beschermde gebieden	4
3.2	Beschermde soorten	7
3.3	Samenvatting relevante natuurwaarden	10
4	Effectbepaling en beoordeling	12
4.1	Beschermde gebieden	12
4.2	Beschermde soorten	16
4.3	Samenvattende tabel	18
5	Conclusie	20
5.1	Conclusies m.b.t. gebiedsbescherming	20
5.2	Conclusies m.b.t. soortbescherming	20
6	Literatuur	21
	<i>Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving</i>	22

1 Inleiding

Aanleiding

De gemeente Súdwest Fryslân is voornemens nieuwbouw te realiseren op het eiland Houkepoort gelegen aan de Houkesleat bij Sneek. De plannen bevinden zich op dit moment in een fase van voorbereiding. Om deze reden is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen of de plannen een conflict veroorzaken met de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur. De gemeente Súdwest Fryslân heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Doel

Het onderzoek dat aan deze rapportage ten grondslag ligt, is een ecologische quickscan. Bij een quickscan worden de (potentieel) aanwezige wettelijk beschermde natuurwaarden in en nabij het plangebied in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald of de betreffende natuurwaarden negatieve effecten ondervinden van de ruimtelijke herinrichting. Deze effecten worden vervolgens beoordeeld in het kader van de vigerende ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur), de Flora- en Faunawet en eventueel andere relevante ecologische wet- en regelgeving. Hieruit voortvloeiend volgt een advisering met betrekking tot mogelijke knelpunten met ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet of een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- Situatieschets en ontwikkelingen: in dit hoofdstuk is het onderzoeksgebied afgebakend en beschreven. Tevens is een beschrijving gegeven van de herinrichting (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk zijn de beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven en is bepaald welke daarvan relevant zijn voor onderhavige beoordeling (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling (hoofdstuk 4): hier is bepaald wat het effect is van de realisatie van de nieuwbouw op de relevante natuurwaarden. Op basis van de effectenbepaling is vervolgens een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwet- en regelgeving. Ook vervolgacties worden genoemd.
- Conclusies (hoofdstuk 5): dit hoofdstuk bevat een korte samenvatting van de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving.

Aanpak

In onderhavige rapportage zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Dit onderzoek is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites). Hierbij is ook gebruik gemaakt van een ecologische beoordeling die zeer recent is uitgevoerd in de directe omgeving van het plangebied (Stoker & De Vries 2014). Ten tweede is op 3 september 2015 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd naar de (mogelijkheden voor) aanwezigheid van wettelijk beschermde natuurwaarden in het plangebied. De resultaten van dit onderzoek zijn in onderhavige rapportage opgenomen.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1 t/m 6 (A&W 2015). Impressie van het plangebied.

2 Situatieschets en plannen

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft een recentelijk gerealiseerd eiland genaamd Houkepoort en ligt ten oosten van Sneek. Dit eiland wordt aan de westkant begrensd door de N354 en aan de zuidkant door de Houkesleat. De begrenzing is weergegeven in figuur 1.

Het eiland is gecreëerd op voormalig landbouwgrond. Er is een nieuw meer gerealiseerd. De oevers ervan bestaan uit riet en er is opslag van wilg. Omdat het eiland vrij recentelijk is gerealiseerd, heeft de vegetatie een ruderaal karakter en bestaat ze voornamelijk uit stikstofminnende pioniersoorten.

2.2 Plannen

De plannen bestaan uit het realiseren van nieuwbouw met de daarbij horende infrastructuur en groenvoorzieningen op het noordelijk deel van het plangebied. De bebouwing zal bestaan uit 191 woningen (vrijstaand, twee onder één kap en een appartementengebouw). Ook worden er 160 ligplaatsen gerealiseerd.

3 Beschermden natuurwaarden

In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van de wettelijk beschermde natuurwaarden die (mogelijk) aanwezig zijn in het plangebied en de omgeving daarvan. Tevens is van deze natuurwaarden bepaald of zij beïnvloed kunnen worden door de beoogde ingreep en daardoor relevant zijn voor onderhavige ecologische beoordeling.

3.1 Beschermden gebieden

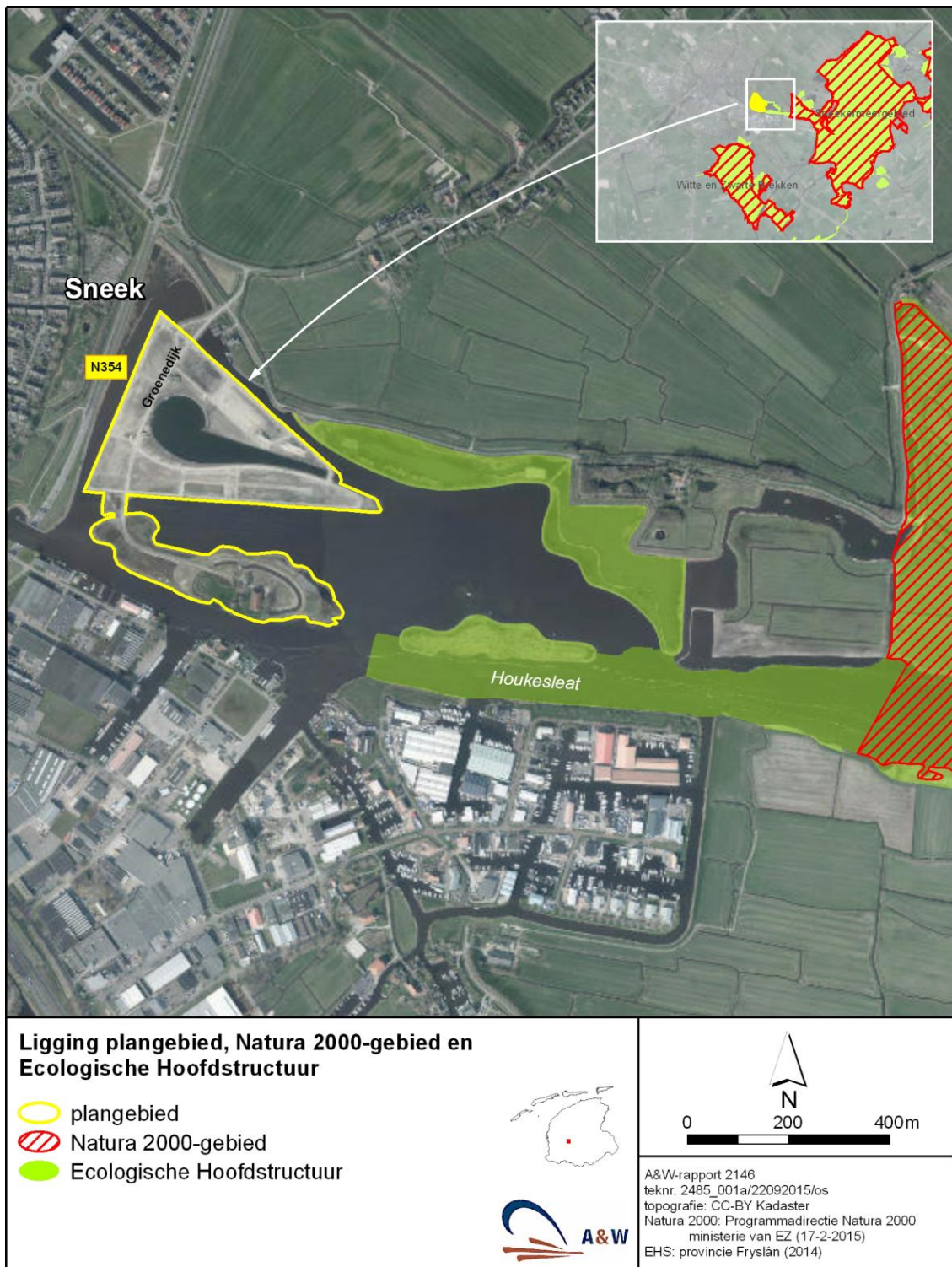
3.1.1 *Natura 2000-gebieden*

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is 'Sneekermeergebied' (zie figuur 1). Dit Natura 2000-gebied ligt op een afstand van ongeveer 1 km van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden in de nabije omgeving van het plangebied zijn de 'Witte en Zwarte Brekken' en 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.'. Deze gebieden liggen op respectievelijk 4 en 10 km afstand van het plangebied.

De bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor een aantal niet-broedvogelsoorten. Daarnaast zijn het 'Sneekermeergebied' en Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o. ook aangewezen voor broedvogels. Verder is het Natura 2000-gebied 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.' aangewezen voor een aantal habitattypen (vegetatietypen) en habitatrictlijnsoorten, zoals Meervleermuis en Noordse woelmuis.

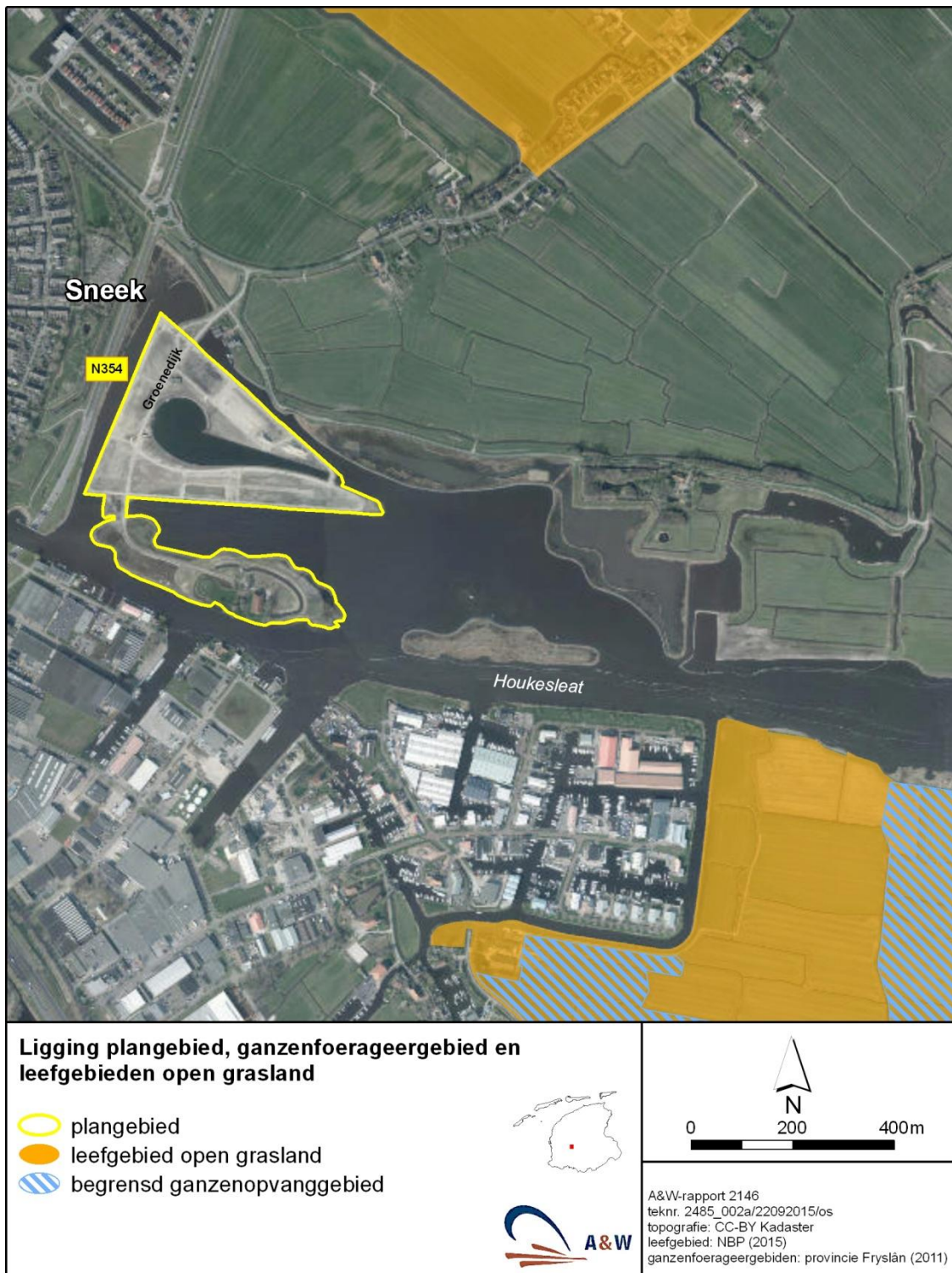
Overige Natura 2000-gebieden liggen op dermate grote afstanden, dat kan worden aangenomen dat er geen ecologische relaties bestaan tussen deze natuurgebieden en het plangebied. Er zal evenmin sprake zijn van (negatieve) effecten op deze Natura 2000-gebieden, die samenhangen met het herinrichtingsplan. Om die reden zijn de overige Natura 2000-gebieden niet relevant voor deze ecologische beoordeling.

Omdat de Natuurbeschermingswet 1998 bepaalt dat alle projecten en handelingen moeten worden getoetst of zij negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, is in hoofdstuk 4 de zogenaamde 'Voortoets' uitgevoerd. Hierin is bepaald welke natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden 'Sneekermeergebied', 'Witte en Zwarte Brekken' en 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.' relevant zijn voor deze 'Voortoets' en is nagegaan of er effecten zijn te verwachten op aangewezen natuurwaarden.

Figuur 3.1. Ligging plangebied en beschermde gebieden in de omgeving.

Figuur 3.2. Ligging van het plangebied ten opzichte van Ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied.

3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS, figuur 3.1). Wel ligt op een afstand van ongeveer 50 m een gebied dat door de provincie is aangewezen als EHS. Dit gebied bestaat grotendeels uit moerasvegetaties met hier en daar delen open water en is met name van belang voor rietbroedende vogels en watervogels.

De bescherming van de EHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen ingrepen in de nabijheid van de EHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de EHS. Deze wezenlijke waarden hebben veelal betrekking op de aanwezige natuurwaarden, maar ook aspecten als waterkwaliteit, waterkwantiteit, rust, openheid en duisternis vallen hieronder.

3.1.3 Overige gebiedsbescherming

Naast de Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur kunnen gebieden ook beschermd zijn volgens andere regelgeving, zoals verordeningen (Ganzenfoerageergebied en leefgebied open grasland (voor weidevogels)). Op een afstand vanaf circa 600 m, ligt gebied dat door de provincie is aangewezen voor broedende weidevogels en Ganzenfoerageergebied (zie figuur 3.2). Gezien de relatief grote afstand tussen bovengenoemde gebieden en het plangebied veroorzaakt de herinrichting geen negatieve effecten op dergelijke gebieden en is er ook geen conflict omtrent de regelgeving ervan.

3.2 Beschermden soorten

Door het huidige karakter van het plangebied biedt het terrein mogelijkheden voor een aantal beschermde en/of bedreigde soorten uit deze soortgroepen. Hieronder is per soortgroep besproken welke wettelijk beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen en welke daarvan mogelijk van het plangebied gebruikmaken en/of door de herinrichting mogelijk worden beïnvloed.

3.2.1 Planten

De oevers van het eiland zijn beschoeid. Omdat het eiland recentelijk is gerealiseerd, is de begroeiing op de oevers nog niet goed ontwikkeld. Plaatselijk is er opslag van riet. Het overige deel van het plangebied bestaat uit ruderaal terrein met plaatselijk een begroeiing bestaande uit stikstofminnende ruigtekruiden. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden hier, gezien de voedselrijke omstandigheden, ook niet verwacht.

3.2.2 Ongewervelde diersoorten

De wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien het ontbreken van dergelijke ecologische randvoorwaarden in het plangebied en de geraadpleegde verspreidingsgegevens, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008, Timmermans *et al.* 2004).

3.2.3 Vissen

In de omgeving van het plangebied komen beschermde vissoorten voor. Dit zijn de zwaar beschermde Bittervoorn en Grote modderkruiper en de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad (Melis *et al.* 2013). Omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden in het oppervlaktewater, is deze soortgroep niet van belang voor deze beoordeling.

3.2.4 Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komen alleen enkele licht beschermde amfibieënsoorten voor, zoals Kleine watersalamander, Gewone pad, Meerkikker en Bruine kikker (van Delft *et al.* 2013). Gezien de aanwezige biotopen binnen en in de directe omgeving van het plangebied, kunnen enkele van deze soorten aanwezig zijn in het plangebied. Middelzwaar- of zwaar beschermde amfibieënsoorten komen niet voor in de omgeving. Gezien het ontbreken van geschikt biotoop voor deze soorten worden deze niet binnen het plangebied verwacht.

3.2.5 Reptielen

In de omgeving komen geen reptielensoorten voor (van Delft *et al.* 2013). Bovendien voldoet het plangebied niet aan de habitateisen van deze soorten. Om deze redenen worden in het plangebied geen reptielen verwacht.

3.2.6 Vogels

In het plangebied kunnen een aantal vogelsoorten tot broeden komen. Er is geen opgaande begroeiing aanwezig, zodat het voornamelijk zal gaan om soorten van open gebieden. Hierbij moet dan worden gedacht aan een soort als Scholekster. Aan de oevers broeden mogelijk Meerkoet of Wilde eend. Kwetsbare of zeldzame broedvogels worden niet in het plangebied verwacht.

3.2.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens zes verschillende vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. Deze zijn: Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Meervleermuis (Melis 2012). Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Het plangebied kan ten aanzien van deze drie elementen van belang zijn voor verscheidene soorten.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied staat een boerderij die mogelijk geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn geen bomen in het plangebied.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels en (oevers van) sloten en andere waterpartijen. De Houkesleat is een zeer geschikt landschapselement als vliegroute van vleermuizen, met name voor de Watervleermuis en de Meervleermuis. Boven het oppervlaktewater rondom de Houkepoort worden geen belangrijke vliegroutes verwacht, omdat dit geen doorgaande structuren zijn. Bovendien zijn deze wateroppervlakten recentelijk gecreëerd.

Foerageergebied

Omdat het plangebied deel uitmaakt van een waterrijke omgeving, kunnen hier soorten boven de vaarwegen foerageren, zoals Meervleermuis en Watervleermuis. Mogelijk foerageren binnen of in de omgeving van het plangebied ook soorten zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

3.2.8 Overige zoogdiersoorten**Licht beschermde zoogdiersoorten**

In de omgeving van het plangebied komen verscheidene licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Ree, Haas en enkele (spits)muizensoorten (Melis 2012). Gezien de aanwezige biotopen, maakt het plangebied hoogstwaarschijnlijk deel uit van het leefgebied van enkele van deze bovengenoemde soorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

De Steenmarter is in het verleden waargenomen in de omgeving van het plangebied (Melis 2012). In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aanwezig van deze soort. Wel maakt het plangebied of de directe omgeving ervan, mogelijk deel uit van het foerageergebied van deze soort. Andere middelzwaar beschermde zoogdiersoorten komen niet voor in de omgeving en worden niet in het plangebied verwacht.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Volgens verspreidingsgegevens van zoogdieren komen de zwaar beschermde Otter, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis voor in de omgeving van het plangebied (Melis 2012, Beemster & Bakker 2009). Er komen geen overige zwaar beschermde zoogdiersoorten voor in de omgeving van het plangebied (met uitzondering van vleermuizen).

Noordse woelmuis en Waterspitsmuis

Voor de Noordse Woelmuis en de Waterspitsmuis geldt dat het plangebied niet voldoet aan de habitateisen van deze soorten. Ook was het plangebied in de oude situatie (landbouwgrond) niet geschikt voor Noordse woelmuis en Waterspitsmuis, zodat de verwachting is dat deze soorten ook in het verleden afwezig waren op deze locatie. In de directe omgeving van het plangebied, langs de zuidoever van de Houkesleat, is in het najaar van 2014 muizenonderzoek uitgevoerd (Stoker & De Vries 2014). Er zijn tijdens dat onderzoek geen beschermde muizensoorten gevangen. Blijkbaar komen de Waterspitsmuis en de Noordse woelmuis dus

niet voor in de directe omgeving. Gezien dit gegeven en het ontbreken van geschikt leefgebied, is de aanwezigheid van Noordse woelmuis en Waterspitsmuis in het plangebied uit te sluiten.

Otter

De Otter komt verspreid voor in het Sneekermeergebied. De omvang van het territorium wordt meestal uitgedrukt in oeverlengte en varieert van 1 tot 40 km (Lange *et al.* 2003). De Otter heeft meerdere verblijfplaatsen (dagrustplaats) binnen het territorium die van dag tot dag kunnen verschillen. Ook in de tijd met jongen worden meerdere verblijfplaatsen gebruikt. De verblijfplaatsen bevinden zich op verscheidene locaties, zoals op oevers in dichte oevervegetaties (o.a. riet), struwelen en bosschages. Ook worden kunstmatige holtes, zoals bruggen of betonpijpen, gebruikt als verblijfplaats. Het plangebied biedt in de huidige situatie geen mogelijkheid voor verblijfplaatsen van Otter. Hoogstens maakt de Otter gebruik van het plangebied als doortrekroute.

3.3 Samenvatting relevante natuurwaarden

Op basis van dit hoofdstuk is in tabel 3.1 op een rij gezet welke wettelijk beschermde natuurwaarden in de (ruime) omgeving van het plangebied en/of (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Daarnaast is aangegeven of de betreffende natuurwaarden kunnen worden beïnvloed door de uitvoering van de beoogde herinrichting en daardoor relevant zijn voor het vervolg van de onderhavige beoordeling. Voor deze natuurwaarden (gebieden en soorten) wordt in het volgende hoofdstuk bepaald welke effecten zij (kunnen) ondervinden en wordt beoordeeld hoe dit zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving. De overige natuurwaarden komen (naar verwachting) niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve invloed van de beoogde ingreep. Op deze natuurwaarden wordt in deze rapportage niet meer teruggekomen.

Tabel 3.1. Overzicht van wettelijk beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. Van de natuurwaarden wordt aangegeven of zij aanwezig zijn in de (ruime) omgeving en/of in het plangebied, de status volgens de Rode Lijst, de relevante wet- en regelgeving en of de betreffende natuurwaarde relevant is voor onderhavige beoordeling.

Aanwezigheid: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig, maar niet vastgesteld, w = waarschijnlijk aanwezig, (f) = mogelijk foeragerend, (v) = mogelijke vliegroute, s = slapend en rustend, (d) = mogelijke doortrekroute.

Beschermingsregime: Nb-wet = Natuurbeschermingswet 1998, Ffw = Flora- en faunawet, waarbij 1 = licht beschermd, 2 = middelzwaar beschermd en 3= zwaar beschermd.

Natuurwaarde	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Beschermingsregime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Beschermde gebieden				
Natura 2000-gebied (§3.1.1)	v.a. 1 km		Nb-wet	Ja
(P)EHS	Ca. 50 m		SVIR	Ja
Ganzenfoerageergebied	700 m		Streekplan	Nee
Leefgebied open grasland	600 m		Verordening Romte	Nee
	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Flora- en faunawet	
Beschermde soorten				
Planten	+	-	Ffw 1-3	Nee

Natuurwaarde	Aanwezig in omgeving	Aanwezig in plangebied	Beschermings-regime	Relevant voor onderhavige beoordeling
Ongewervelde diersoorten	+	-	Ffw 1-3	Nee
Bittervoorn	+	-	Ffw 3	Nee
Kleine modderkruiper	+	-	Ffw 2	Nee
Grote modderkruiper	(+)	-	Ffw 3	Nee
Rivierdonderpad	(+)	-	Ffw 2	Nee
Licht beschermde amfibieënsoorten (§3.2.4)	+	+	Ffw 1	Ja
Overige beschermde amfibieënsoorten (§3.2.4)	-	-	Ffw 2+3	Nee
Reptielen	-	-	Ffw 2+3	Nee
Inheemse broedvogels	+	+	Ffw	Ja
Vleermuizen	+	(+)	Ffw 3	Ja
Licht beschermde zoogdiersoorten (§3.2.8)	+	+	Ffw 1	Ja
Steenmarter	+	(f)	Ffw 2	Ja
Noordse woelmuis	+	-	Ffw 3	Nee
Otter	+	(d)	Ffw 3	Ja
Waterspitsmuis	+	-	Ffw 3	Nee

4 Effectbepaling en beoordeling

Op basis van het overzicht van de beschermde natuurwaarden (hoofdstuk 3), zijn in dit hoofdstuk de wettelijk beschermde gebieden en soorten besproken die mogelijk negatieve effecten ondervinden van de oeverinrichting. Er wordt vanuit gegaan dat wettelijk beschermde natuurwaarden die in dit hoofdstuk niet worden genoemd, niet voorkomen in en rond het plangebied en/of geen negatieve effecten ondervinden.

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 *Natuurbeschermingswet: Voortoets*

Alle (ruimtelijke) plannen dienen te worden getoetst aan de Natuurbeschermingswet. De eerste stap in die beoordeling is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans is dat (significant) negatieve effecten optreden ten aanzien van de aangewezen natuurwaarden van Natura 2000-gebieden. Afhankelijk van de uitkomst daarvan kunnen vervolgonderzoek en een vergunningsaanvraag nodig zijn.

Het voornemen in het Natura 2000-beheerplan

Zoals in hoofdstuk 3 is geschreven zijn de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied ('Sneekermeergebied', 'Witte en Zwarte Brekken' en 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.') aangewezen voor een aantal niet-broedvogels. 'Sneekermeergebied' en 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.' zijn daarnaast ook aangewezen voor broedvogels. Ook is 'Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.' aangewezen voor habitattypen en habitatrictlijnsoorten (Meervleermuis en Noordse woelmuis).

De plannen van de woningbouw Houkepoort zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan van het Merengebied (Provincie Fryslân 2014). Hierin is de ontwikkeling (250-300 woningen en 135 ligplaatsen) vrijgesteld van vergunningsplicht op voorwaarde dat er winterrustgebieden voor watervogels zijn gerealiseerd in het Sneekermeergebied. Inmiddels zijn deze winterrustgebieden gerealiseerd. Voor de ligging hiervan wordt verwezen naar figuur 4.1. Dit betekent dat de realisatie van 250-300 woningen en 135 ligplaatsen geen negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in het merengebied. Hierbij gaat het zowel om habitattypen, habitatsoorten, broedvogels en niet-broedvogels.

Het huidig voornemen

Inmiddels heeft de initiatiefnemer het voornemen om het vergunde plan uit te breiden met 25 ligplaatsen. Verder worden er 191 woningen gerealiseerd. Hieronder wordt nagegaan of de toename van het aantal ligplaatsen zal leiden tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in het merengebied, waaronder Sneekermeergebied, Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o. en Witte en Zwarte Brekken. Het gaat hier dan om effecten op aangewezen habitattypen, habitatsoorten, broedvogels en niet-broedvogels (watervogels).

Effecten op habitattypen en habitatsoorten

Habitattypen en habitatsoorten zijn uitsluitend aangewezen voor het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.. Het gaat om de habitattypen H3150 Meren met krabbenscheer en H6430A/B Ruigten en zomen en de habitatsoorten Meervleermuis en Noordse woelmuis. Het betreffende Natura 2000-gebied ligt op meer dan 10 km afstand van

het plangebied. Gezien deze afstand zijn er als gevolg van het voornemen geen negatieve effecten te verwachten op de betreffende habitattypen en habitatsoorten. Er is daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet ten aanzien van habitattypen en habitatsoorten.

Effecten op broedvogels

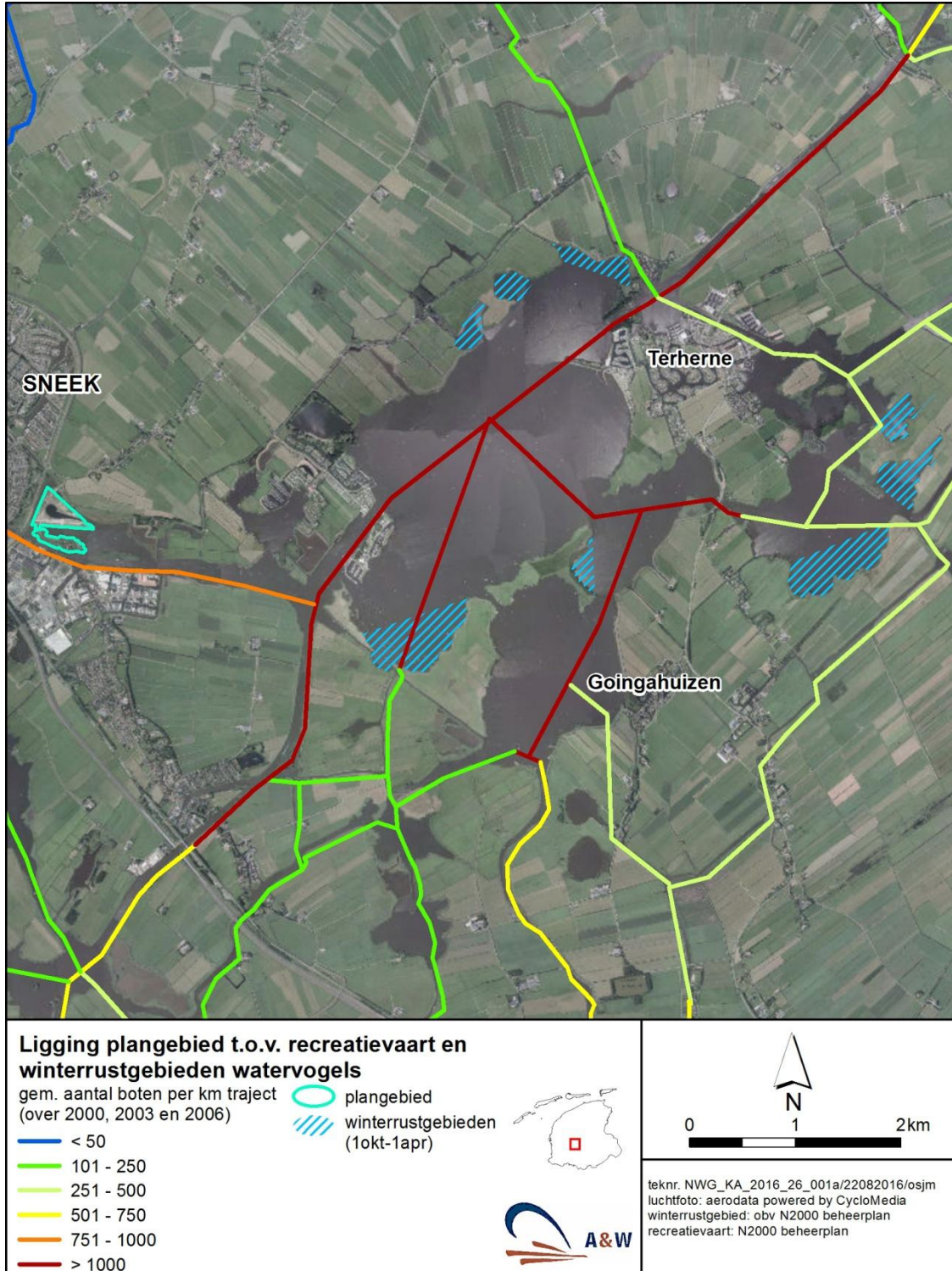
Door de uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen zal het in de toekomst iets drukker worden op het Sneekermeer. De leefgebieden van de voor dit gebied aangewezen broedvogelsoorten (Kemphaan, Porseleinhoen, Kwartelkoning en Rietzanger) bevinden zich in de rietlanden, boezem- en zomerpolders en moerasgebieden aan de randen van het Sneekermeer en het 10 km verderop gelegen Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken Flueassen e.o. Dat is op ruime afstand van de vaargeul waar de meeste vaarrecreanten zich ophouden. Een toename van de verstoring van aangewezen broedvogels door het voornemen is daarom niet aan de orde. Er is daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet ten aanzien van aangewezen broedvogels.

Effecten op niet-broedvogels

In figuur 4.1 is de ligging van het plangebied aangegeven ten opzichte van de hoofdvaarroutes en de door de Provincie aangewezen winterrustgebieden van watervogels in het Sneekermeergebied. Mede op basis van deze figuur kan het volgende worden gesteld:

- Het plangebied grenst aan de drukke recreatieve vaarroute door de Houkesleat. De vaarintensiteit bedraagt gemiddeld 750-1000 vaartuigen per km traject (zie voor details Provincie Fryslân 2014 en Wymenga *et al.* 2008). De Houkesleat gaat direct over in de drukke vaarroute in het Sneekermeer. Hier bedraagt de vaarintensiteit meer dan 1000 boten per km traject. Deze vaarroute wordt ook gebruikt door de commerciële scheepvaart. Een toename van 25 ligplaatsen vlak langs deze drukke vaarroutes zal niet leiden tot een substantiële toename van het aantal vaarbewegingen op het Sneekermeer en daarmee tot een meetbare toename van de verstoring van watervogels in het gebied.
- Het plangebied bevindt zich op een kruispunt van twee drukke vaarroutes en niet in de nabijheid van een kwetsbaar watervogel- en winterrustgebied. Directe negatieve effecten als gevolg van de extra ligplaatsen zijn daarom niet te verwachten.
- De meeste recreatievaartuigen begeven zich niet buiten de vaargeulen. De verwachting is dat dit ook het geval zal zijn bij de boten afkomstig van de extra ligplaatsen. Verder grenst het plangebied aan een bestaande vaargeul in de Houkesleat en het Sneekermeer. De winterrustgebieden en overige kwetsbare vogelgebieden liggen op ruime afstand van deze vaargeulen. Dit betekent dat de extra ligplaatsen niet zullen leiden tot een toename van de verstoring van de winterrustgebieden in het Sneekermeer.

Bovenstaande samenvattende kan worden geconcludeerd dat een uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen niet zal leiden tot een toename van de verstoring van aangewezen niet-broedvogels. Om deze reden is er geen sprake van een toename van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van niet-broedvogels. Deze conclusie geldt voor zowel het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied als voor de overige Natura 2000-gebieden van het merengebied (Witte en Zwarte Brekken, Oudegaasterbrekken Fluessen e.o.), die op een afstand van 4 tot 10 km afstand liggen van het plangebied. Er is daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet ten aanzien van niet-broedvogels.

Figuur 4.1 - Ligging van het plangebied ten opzichte van de hoofdvaarroutes in het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied en de door de Provincie aangewezen winterrustgebieden van watervogels.

Conclusie voortoets

De conclusie van de voortoets luidt als volgt:

- Het voornemen is in het N2000-beheerplan Merengebied vrijgesteld van vergunningsplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet. De vrijstelling geldt voor 135 ligplaatsen.
- Een uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen zal niet leiden tot een toename van negatieve effecten op de aangewezen broedvogels en niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied en overige Natura 2000-gebieden in het merengebied. Er is daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet ten aanzien van aangewezen broedvogels en niet-broedvogels.
- Een uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen zal niet leiden tot negatieve effecten op aangewezen habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o, dat op meer dan 10 km afstand ligt van het plangebied.
- Omdat het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied, wordt de initiatiefnemer geadviseerd om contact op te nemen met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân) om na te gaan of deze akkoord is met de conclusie van deze voortoets.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de PEHS is tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat er geen verlies van oppervlakte mag plaatsvinden. Daarnaast mogen plannen, projecten en handelingen in de nabijheid van de PEHS geen negatieve effecten veroorzaken op de wezenlijke waarden van de PEHS. Dergelijke activiteiten mogen dus geen belemmering vormen voor behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden. De wezenlijke waarden hebben betrekking op de aanwezige natuurwaarden (zie hoofdstuk 3), maar het gaat ook om aspecten als rust, openheid en nachtelijke duisternis. Hieronder zijn drie vormen van effecten beschreven op dit deel van de EHS.

Oppervlakteverlies

Door de realisatie van de nieuwbouwlocatie Houkepoort gaat er geen oppervlakte EHS verloren. Daarom is er geen sprake van oppervlakteverlies.

Effecten op wezenlijke waarden

Het EHS-gebied biedt door de brede rietzones broedgebied aan rietvogels. De waterlopen binnen het EHS-gebied zijn geschikt als rustgebied voor watervogels. Tijdens en na de realisatie van de herinrichting zal de menselijke verstoring binnen het EHS-gebied wellicht enigszins toenemen. De effecten zijn echter beperkt, aangezien rietbroedende vogels tamelijk ongevoelig zijn voor verstoring en de waterlopen in het EHS-gebied afgeschermd worden van de woonlocatie door hoogopgaande rietvelden. Bovendien is er al enige mate van verstoring door de aanwezigheid van de bebouwde kom van Sneek en de ligging van een fietspad ten noorden van de EHS. Omdat het EHS-gebied moeilijk toegankelijk is voor mensen, zal er door de plannen geen toename plaatsvinden van betreding van het gebied.

Bij de aanleg van de woonwijk is het van belang om de lichtuitstraling richting de nabijgelegen EHS zo veel mogelijk te beperken. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door gebruik te maken van speciale natuurvriendelijke verlichting. Hiermee wordt zo veel mogelijk strooilicht voorkomen. Indien in voldoende mate de lichtuitstraling richting de EHS wordt voorkomen, veroorzaakt de herinrichting geen knelpunt met de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur. De initiatiefnemer wordt wel geadviseerd om contact op te nemen met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Conclusie

De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de PEHS en de wezenlijke waarden daarvan, mits de hoeveelheid lichtuitstraling vanuit het plangebied zoveel mogelijk beperkt blijft. Indien hier voldoende rekening mee wordt gehouden veroorzaakt de herinrichting geen knelpunt met de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur. De initiatiefnemer wordt tevens geadviseerd om contact op te nemen met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Licht beschermde amfibieënsoorten

Door de werkzaamheden in het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde amfibieënsoorten verloren. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

4.2.2 Vogels

Het plangebied zelf is beperkt geschikt voor broedvogels. Wel is er in de omgeving voldoende mogelijkheid voor vogels om tot broeden te komen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is een afdoende optie. Een alternatief is om versturende werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven. Mochten er toch vogels tot broeden komen en worden verstoord door de werkzaamheden, dan ontstaat een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de werkzaamheden worden gestaakt tot na de broedperiode.

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op de functionaliteit van jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van het plangebied.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet worden verstoord.

4.2.3 Vleermuizen

In hoofdstuk 3 is geconcludeerd dat er in het plangebied geen mogelijkheden aanwezig zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Om deze reden zijn directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen en de functionaliteit daarvan uitgesloten. Wel zijn er indirecte effecten mogelijk. Deze zijn hieronder besproken.

Verblijfplaatsen

Zoals in hoofdstuk 3 staat beschreven, is de enige mogelijkheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied, de bestaande boerderij. Aangezien deze blijft behouden en er geen wijzigingen zullen plaatsvinden aan het gebouw, gaan er geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. De plannen veroorzaken daarom geen directe effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn mogelijk vliegroutes van vleermuizen aanwezig. De doorgaande structuur van de Houkesleat is zeer geschikt als vliegroute voor soorten zoals, Meervleermuis en Watervleermuis. Tijdens en na de herinrichting dient daarom rekening te worden gehouden met de functie van de Houkesleat voor vleermuizen. Dit kan worden gedaan door de hoeveelheid lichtuitstraling vanuit het plangebied richting de Houkesleat zoveel mogelijk te beperken. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door gebruik te maken van speciale natuurvriendelijke verlichting. Hiermee wordt zo veel mogelijk strooilicht voorkomen. Indien lichtverstoring van mogelijke vliegroutes van vleermuizen wordt voorkomen, kan worden geconcludeerd dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd. Indien niet kan worden voldaan aan de bovenstaande voorwaarde dan ontstaat er mogelijk een conflict met de Flora- en faunawet en is aanvullend onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen nodig om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet.

Foerageergebied

Het plangebied maakt hoogstwaarschijnlijk deel uit van het foerageergebied van enkele vleermuissoorten, zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Meervleermuis. Na uitvoering van de herinrichting zal het plangebied mogelijk meer geschikt worden als foerageergebied voor soorten zoals, de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Voor Meervleermuis en Watervleermuis geldt dat er geen werkzaamheden zullen plaatsvinden aan de watergangen. Wel kan eventueel de hoeveelheid licht in de omgeving toenemen waardoor het oppervlaktewater rondom het plangebied minder geschikt wordt als foerageergebied. Er is echter in de omgeving voldoende en beter alternatief foerageergebied aanwezig.

Om bovenstaande redenen mag worden geconcludeerd dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen, mits lichtverstoring van mogelijk aanwezige vliegroutes van vleermuizen boven de Houkesleat wordt voorkomen. Een dergelijke verstoring kan worden voorkomen door de lichtuitstraling vanuit het plangebied (met name de oevers) op de Houkesleat zoveel mogelijk te beperken. Dit kan worden gerealiseerd door gebruik te maken van natuurvriendelijke verlichting. Indien hier niet aan kan worden voldaan, is aanvullend onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen nodig om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet.

4.2.4 Overige zoogdiersoorten

Licht beschermde zoogdiersoorten

Door de werkzaamheden in het plangebied gaat mogelijk een deel van het leefgebied voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten verloren. Bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

Het plangebied of de directe omgeving ervan maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter. Er is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om bovenstaande redenen kan worden geconcludeerd dat de herinrichting geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Zoals in hoofdstuk 3 staat beschreven komt de zwaar beschermde Otter voor in de omgeving van het plangebied. In het plangebied worden geen verblijfplaatsen van Otter verwacht. Wel kan het plangebied, hoewel de kans klein is, de functie als doortrekgebied hebben van Otter. Door de werkzaamheden wordt mogelijk een klein deel van het leefgebied van de Otter verstoord. Gezien de gemiddelde grootte van een territorium, is het onwaarschijnlijk dat door de tijdelijke verstoring de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen van Otter in gevaar komt. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Otter.

Samenvattend

De uitvoering van de plannen veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

4.3 Samenvattende tabel

De effectbepaling en beoordeling die in dit hoofdstuk is beschreven, is in tabel 4.1 samengevat. Daarin is per relevante natuurwaarde weergegeven of er sprake is van negatieve effecten en of daardoor een conflict ontstaat met de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Tevens is aangegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Tabel 4.1. Overzicht van de effectbepaling van de beoogde ingreep op de relevante wettelijk beschermde natuurwaarden en de beoordeling in het kader van de betreffende ecologische wet- en regelgeving. Daarnaast is weergegeven of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Wettelijk beschermde natuurwaarden	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Beschermde gebieden			
Natura 2000-gebieden	Nee	Nee	Nee, wel contact met het bevoegd gezag
Ecologische Hoofdstructuur	Nee	Nee	Nee
Beschermde soorten			

Wettelijk beschermde natuurwaarden	Negatieve effecten	Conflict met wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Licht beschermde amfibieën Alle broedvogelsoorten	Mogelijk Mogelijk	Nee Mogelijk	Nee Uitvoering volgens de voorwaarden in § 4.2.2
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels Vleermuizen	Nee Mogelijk	Nee Mogelijk	Nee Nee, indien lichtverstoring wordt voorkomen, zie § 4.2.3
Licht beschermde zoogdiersoorten Steenmarter Otter	Mogelijk Mogelijk Mogelijk	Nee Nee Nee	Nee Nee Nee

5 Conclusie

5.1 Conclusies m.b.t. gebiedsbescherming

Natura 2000-gebied (voortoets)

De conclusie van de voortoets luidt als volgt:

- Het voornemen is in het N2000-beheerplan Merengebied vrijgesteld van vergunningsplicht in het kader van de Natuurbeschermingswet. De vrijstelling geldt voor 135 ligplaatsen.
- Een uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen zal niet leiden tot een toename van negatieve effecten op de aangewezen broedvogels en niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied en overige Natura 2000-gebieden in het merengebied. Er is daarom geen knelpunt met de Natuurbeschermingswet ten aanzien van aangewezen broedvogels en niet-broedvogels.
- Een uitbreiding van het vergunde voornemen met 25 ligplaatsen zal niet leiden tot negatieve effecten op aangewezen habitattypen en habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o, dat op meer dan 10 km afstand ligt van het plangebied.
- Omdat het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied Sneekermeergebied, wordt de initiatiefnemer geadviseerd om contact op te nemen met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân) om na te gaan of deze akkoord is met de conclusie van deze voortoets.

Ecologische Hoofdstructuur

De plannen veroorzaken geen negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur en de wezenlijke waarden daarvan, mits de hoeveelheid lichtuitstraling vanuit het plangebied zoveel mogelijk wordt beperkt. Dit kan worden gerealiseerd door gebruik te maken van natuurvriendelijke verlichting. Indien hier voldoende rekening mee wordt gehouden, veroorzaakt de herinrichting geen knelpunt met de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur. De initiatiefnemer wordt wel geadviseerd om contact op te nemen met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Overige gebiedsbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de regelgeving ten aanzien van overige gebiedsbescherming, zoals Ganzenfoerageergebied en leefgebied open grasland (weidevogels).

5.2 Conclusies m.b.t. soortbescherming

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet, mits:

- Er geen lichtverstoring plaatsvindt in de richting van de Houkesleat, in verband met de mogelijke aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen. Indien hier niet aan kan worden voldaan, is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet. Lichtverstoring kan worden voorkomen door gebruik te maken van natuurvriendelijke verlichting.
- Er geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels of hun in gebruik zijnde nesten.

6 Literatuur

- Beemster, N. 2009. De Noordse woelmuis in de boezemlanden en zomerpolders van het Sneekermeergebied. Een analyse van vangsten in 2007 en 2008. A&W-rapport 1175. Altenburg & Wymenga bv. Veenwouden
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Brenninkmeijer, A. & E. Wymenga 2007. Ecologische aspecten van ontwikkelingsplannen rond De Potten aan het Sneekermeer. A&W-rapport 558. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. –Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON 51, jaargang 15 nummer 5; 119 - 132. RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
- Melis, J. & De Jong, R., Koopmans, M. (red.) 2013. Vissen in Fryslân, werkatlas II, verspreiding 1900 - 2012. Wetterskip Fryslân, Altenburg&Wymenga, Fryslân Grien, Leeuwarden.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Provincie Fryslân, 2014. beheerplan Natura 2000. Merengebied. Vastgesteld 26 augustus 2014.
- Stoker, O., E.W. de Vries. 2014. Ecologische beoordeling oeverinrichting langs It Ges en Houkesloot te Oppenhuizen. A&W-rapport 2035. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Wymenga, E., M. Briene, A. Brenninkmeijer & K. Overmars 2008. Economische en ecologische effectmeting Friese Merenproject. A&W-rapport 1019. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen, onder andere volgens de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§ 1) en soortbescherming (§ 2).

1 GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet en Natura 2000

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000-gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is van bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvlinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000-gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitattypen en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitattypen waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op dit moment is nog bij veel Natura 2000-gebieden sprake van een ontwerpaanwijzingsbesluit. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000-gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000-gebieden zijn toegestaan. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is het beheerplan gereed en is het ontwerpbesluit omgezet in een aanwijzingsbesluit.

Beschermde Natuurmonumenten

Onder de huidige Natuurbeschermingswet is het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten vervallen. Beide vallen onder de noemer Beschermde Natuurmonumenten. Als Beschermde Natuurmonumenten binnen Natura 2000-gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermde Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Externe werking

De kwaliteit van Natura 2000-gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, moet deze beoordeeld worden. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000-gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000-gebied kunnen kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000-gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, zoals hydrologische effecten (bijvoorbeeld als gevolg van grote grondwateronttrekkingen) en een toename van vliegverkeer. Verstoring treedt ook op wanneer kwalificerende soorten vanuit het Natura 2000-gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen minder mogelijk wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven kilometer rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000-gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000-gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000-gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking.

Toetsing volgens de Natuurbeschermingswet

Als er nieuwe activiteiten in of nabij een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden hebben. Deze oriëntatie is de Voortoets. Er zijn drie uitkomsten daarvan mogelijk (ministerie van LNV 2005):

- 1 Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
- 2 Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd die vergezeld moet gaan van de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
- 3 Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd die vergezeld moet gaan van een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven (A) voor het plan zijn,

er een dwingende reden van groot openbaar belang (D) met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden (C) is gerealiseerd.

In een korte natuurtoets of quickscan is meestal de Voortoets opgenomen in de teksten over gebiedsbescherming. Een Verslechterings- en verstoringsstoets of een Passende beoordeling valt buiten de reikwijdte van een quickscan.

1.2 Overige vormen van gebiedsbescherming

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De provincies zijn verantwoordelijk voor een invulling van de EHS is een provinciale EHS. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan de provincie de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dienen compenserende dan wel mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd (ministerie van LNV 2003).

Op provinciaal niveau kan regelgeving zijn ontwikkeld om in weidegebieden mogelijkheden te creëren voor een extra bescherming van foeragerende watervogels tijdens de winter en weidevogels. Zo kunnen gebieden zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied en/of weidevogelgebied. De bescherming van de overige natuurgebieden is veelal geregeld in bestemmingsplannen die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is de bescherming geregeld van soorten die in die wet zijn genoemd. Deze soorten zijn ingedeeld in beschermingscategorieën (Besluit vrijstelling beschermde dieren en plantensoorten). Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een gewijzigde aanpak betreffende de beoordeling van ontheffingsaanvragen.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren vastgelegd. Er zijn vier beschermingscategorieën, namelijk voor de soorten in tabel 1, 2 en 3 en de vogels. De indeling van de soorten is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van soorten in Nederland, waarbij ook de aangewezen onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën en de beoordeling voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling:

- 1 Licht beschermde soorten van tabel 1. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling.
- 2 Middelzwaar beschermde soorten van tabel 2. Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een door LNV goedgekeurde gedragscode.
- 3 Zwaar beschermde soorten van tabel 3. Bij verstoring daarvan kan een ontheffing nodig zijn.
- 4 Vogels.

Een ontheffing is een toestemming om in een bepaald geval af te kunnen wijken van een of meer verbodsbepalingen, zoals deze zijn vastgelegd in de artikelen 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet.

Tabel 1.

Deze tabel bevat licht beschermde, algemeen voorkomende planten- en diersoorten, zoals Zwanenbloem, Bruine kikker, Bosmuis, Bunzing en Egel. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Bij ruimtelijke ontwikkeling hoeft voor de verstoring van deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Uiteraard geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Tabel 2.

De tweede categorie betreft middelzwaar beschermde soorten. Hieronder is beschreven hoe met verstoring van deze soorten moet worden omgegaan bij gebruik van een gedragscode en zonder het gebruik daarvan.

Wanneer de beoogde werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een gedragscode, hoeft voor de verstoring van soorten van tabel 2 geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedragscode vermeldt hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. De gedragscode die voor vrijstelling is vereist, moet goedgekeurd zijn door LNV en van toepassing zijn op de beoogde activiteit. Op de site van LNV zijn alle goedgekeurde gedragscodes

beschikbaar die door verscheidene brancheorganisaties zijn opgesteld. Er moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er geen gedragscode wordt gebruikt bij de uitvoering van de beoogde werkzaamheden, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden (omgevingscheck). Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is. De aanvraag wordt beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 2. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Tabel 3.

Dit betreft zwaar beschermde soorten. Deze tabel bevat de soorten die zijn vermeld in Bijlage 1 Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en de soorten die zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Wanneer ten aanzien van een of meer soorten uit Bijlage 1 of Bijlage IV verbodsbepalingen worden overtreden door een ruimtelijke ontwikkeling, kan een ontheffingsaanvraag nodig zijn, die wordt getoetst aan de volgende criteria:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?

Voor een ontheffing moet aan alle criteria zijn voldaan.

Voor de Bijlage 1-soorten van tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van de belangen die in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten zijn genoemd. Bij een ruimtelijke ingreep kan het om de volgende belangen gaan:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor de Bijlage IV-soorten van tabel 3 geldt dat er alleen vrijstelling mogelijk is op grond van de wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn zijn genoemd. Deze zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Dwingende reden van openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor milieu, wezenlijk gunstige effecten.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van een soort wordt gegarandeerd, hoeft er bij een ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing te worden aangevraagd ten aanzien van soorten uit tabel 3. Dat betekent vrijwel altijd dat, aantoonbaar opgenomen in de plannen, voldoende mitigerende en/of compenserende maatregelen worden uitgevoerd. Is die garantie niet te geven (bijvoorbeeld doordat de mitigerende maatregelen mogelijk niet afdoende zijn), dan moet alsnog via een ontheffingsaanvraag aan LNV worden gevraagd om te bepalen of een ontheffing nodig is.

Vogels

Tijdens werkzaamheden moet rekening worden gehouden met de broedperiode van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar van veel vogelsoorten is bekend dat de broedperiode ligt tussen half maart en half juli. Het is voor de wet van belang of broedgevallen aanwezig zijn die door de werkzaamheden kunnen worden verstoord. De meeste soorten zijn elk broedseizoen in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens de broedperiode onder bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor versturende werkzaamheden buiten de broedperiode is dus geen ontheffing nodig. Er is evenmin ontheffing nodig voor het nemen van maatregelen vooraf aan de broedperiode, die de vestiging van vogels voorkomen. Ontstaan er binnen of nabij het plangebied toch nesten die kunnen worden verstoord, dan dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na de broedperiode.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het gehele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Er is in augustus 2009 door LNV een indicatieve lijst gepubliceerd van jaarrond beschermde vogelnesten, waarin vijf categorieën zijn te onderscheiden. Daarin zijn bijvoorbeeld Gierzwaluw, Kerkuil, Ransuil, Roek en Sperwer opgenomen. Eén van de categorieën betreft soorten die geen jaarrond beschermde verblijfplaats hebben, maar wel vaak terugkeren naar de locatie waar zij het vorige jaar gebroed hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor zwaluw- en spechtsoorten.

Indien kan worden aangetoond dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de vogelsoorten op bovengenoemde lijst wordt gegarandeerd, hoeft er bij een verstoring geen ontheffing te worden aangevraagd. Dat betekent vrijwel altijd dat er een omgevingscheck van belang is om te kunnen bepalen of nabij het plangebied voldoende leefruimte beschikbaar is. Een deskundige bepaalt dan of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden geboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd.

Voor vogels geldt dat alleen ontheffing kan worden verkregen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van het luchtverkeer.
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het belang van een ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten dus niet.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet. Op 26 augustus 2009 zijn wijzigingen uitgevoerd in de soortenlijsten van de Rode Lijst.

3. ECOLOGISCHE BEOORDELING

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio en/of beschermde soorten.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
- 2 Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden?
- 3 Zijn die gevolgen te voorkomen?
- 4 Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

Er wordt gebruik gemaakt van websites van LNV en de provincie om te bepalen waar de grenzen liggen van beschermde gebieden. Op de website van LNV zijn de gegevens beschikbaar van alle Natura 2000-gebieden, zoals het (ontwerp)aanwijzingsbesluit met de instandhoudingsdoelen en begrenzing.

Soortbescherming

Ten aanzien van soortbescherming komen de volgende vragen aan de orde:

- 1 Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
- 2 Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
- 3 Zijn er vanuit de wet- en regelgeving bezwaren tegen de plannen?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is vaak ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

Voor de ecologische beoordeling wordt per soortgroep gebruik gemaakt van de meest recente informatiebronnen over de verspreiding van soorten in Nederland. Er wordt is in een aantal overzichtswerken en op betrouwbare websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in (de ruime omgeving van) het betreffende plangebied voorkomen.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten (die in de omgeving kunnen voorkomen) de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn. Het veldonderzoek is tevens van belang om een inschatting te kunnen maken van effecten die samenhangen met de beoogde activiteiten tijdens en na voltooiing van de werkzaamheden.

Effecten en beoordeling

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering). Het gaat in alle gevallen om effecten die een verstoring veroorzaken van de (beschermde) soorten en van de functionaliteit van hun leefgebied.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van de natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet en Wet Ruimtelijke Ordening (i.c. Ecologische Hoofdstructuur). Bovendien kan een beoordeling nodig zijn ten aanzien van provinciale regelgeving, zoals betreffende ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied. Het kan nodig zijn dat de initiatiefnemer contact opneemt met de provincie wanneer effecten op kunnen treden ten aanzien van ganzenfoerageergebied en weidevogels. Indien negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument, kan het nodig zijn om een vergunning volgens de Natuurbeschermingswet aan te vragen.

Wanneer verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden, dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen in de plannen te worden opgenomen. Wanneer door dergelijke maatregelen de functionaliteit van het leefgebied gegarandeerd is, is er geen ontheffing nodig (§ 2.1).

Bezoekadres

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden

Postadres

Postbus 32
9269 ZR Feanwâlden
Telefoon 0511 47 47 64
Fax 0511 47 27 40
info@altwym.nl

www.altwym.nl